

Archeologienota
Nazareth – Stropstraat
(wegenis- en rioleringswerken)

Jordi Bruggeman en Ruth Ferket

Temse
2017

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

All-Archeo bvba
Laagstraat 12
9140 TEMSE

Wettelijk depot nummer
D/2017/12.807/102

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht	6
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	6
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	7
2.3.3	Werkwijze	9
2.4	Assessmentrapport	9
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	9
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	15
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	19
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	21
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	21
3	Samenvatting.....	22
4	Bibliografie	23
4.1	Publicaties	23
4.2	Websites	23
5	Bijlagen	24
5.1	Archeologische periodes	24
5.2	Plannenlijst	24
5.3	Fotolijst.....	24

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2017E235

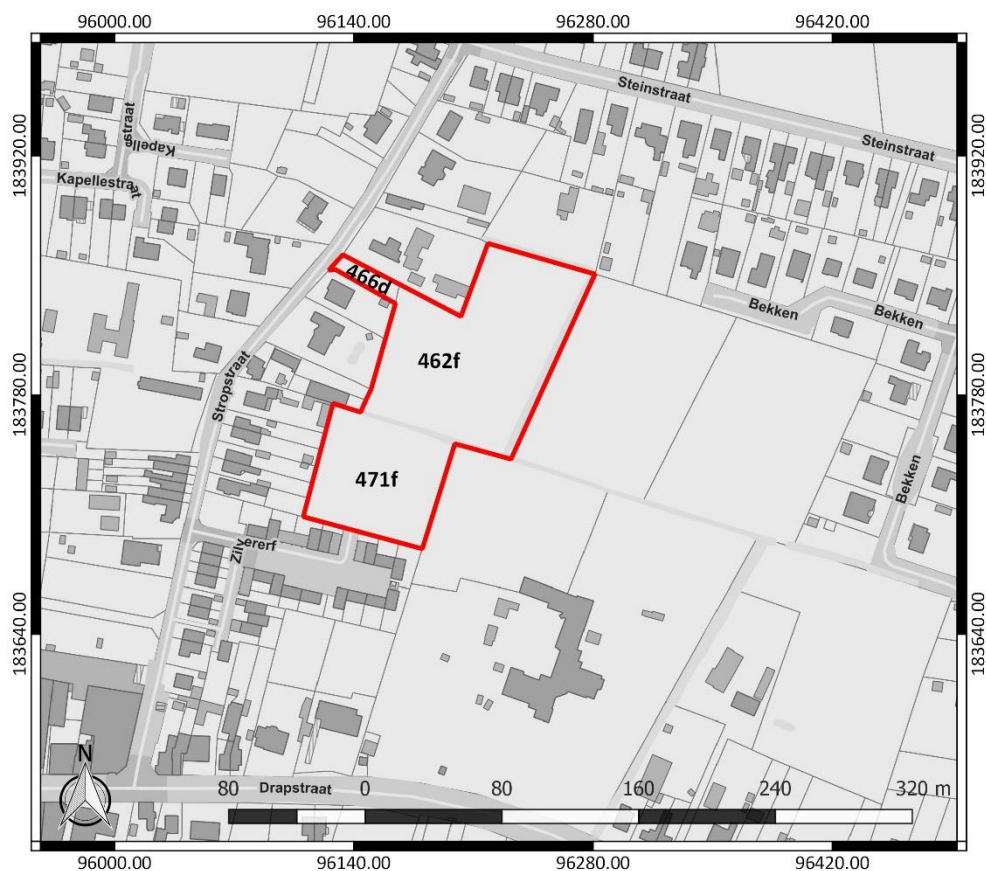
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Nazareth, Nazareth, Stropstraat, Stropstraat

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 96281, 183850
- 96180, 183690
- 96111, 183709
- 96125, 183853

Kadastraal plan:

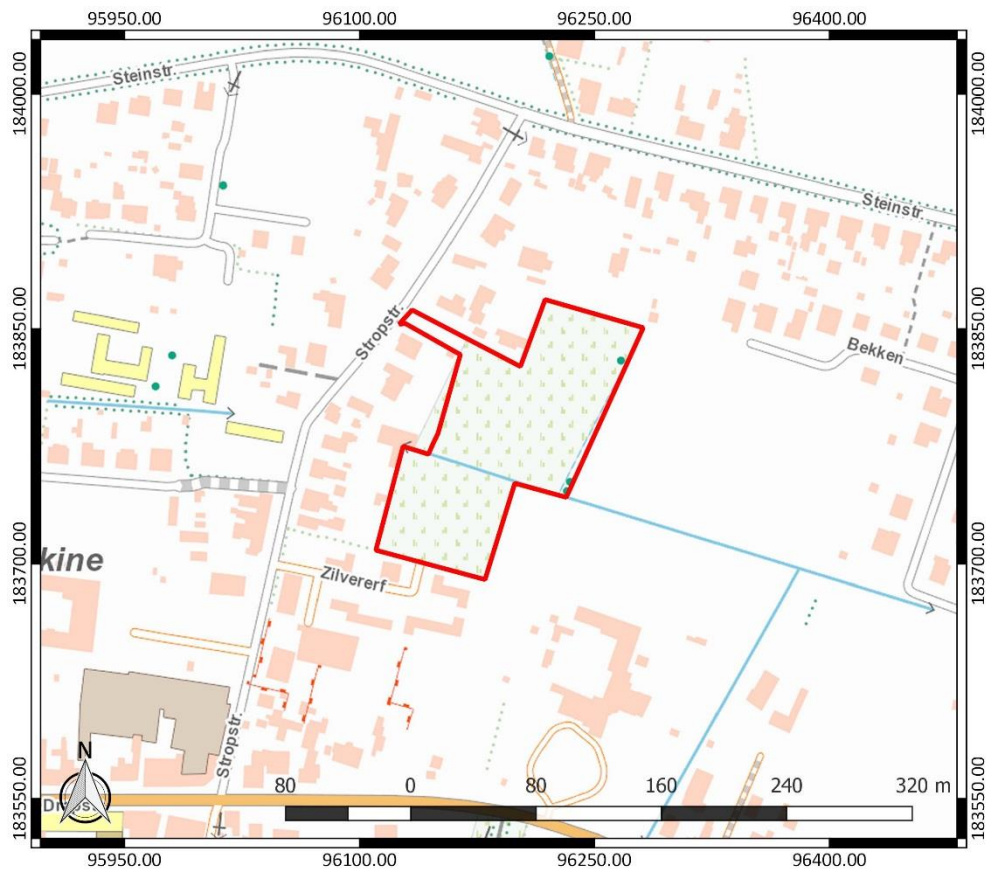

Figuur 1: Kadastraalplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Nazareth, Afdeling 1, sectie F, nummers 462f, 466d, 471f

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 15378,27 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 27/06/2017 – 13/07/2017

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, bronstijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, grasland

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

Niet van toepassing.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: deze archeologienota heeft enkel betrekking op de wegenis- en omgevingswerken (Figuur 3). Ze beslaan een oppervlakte van ca. 6710 m².

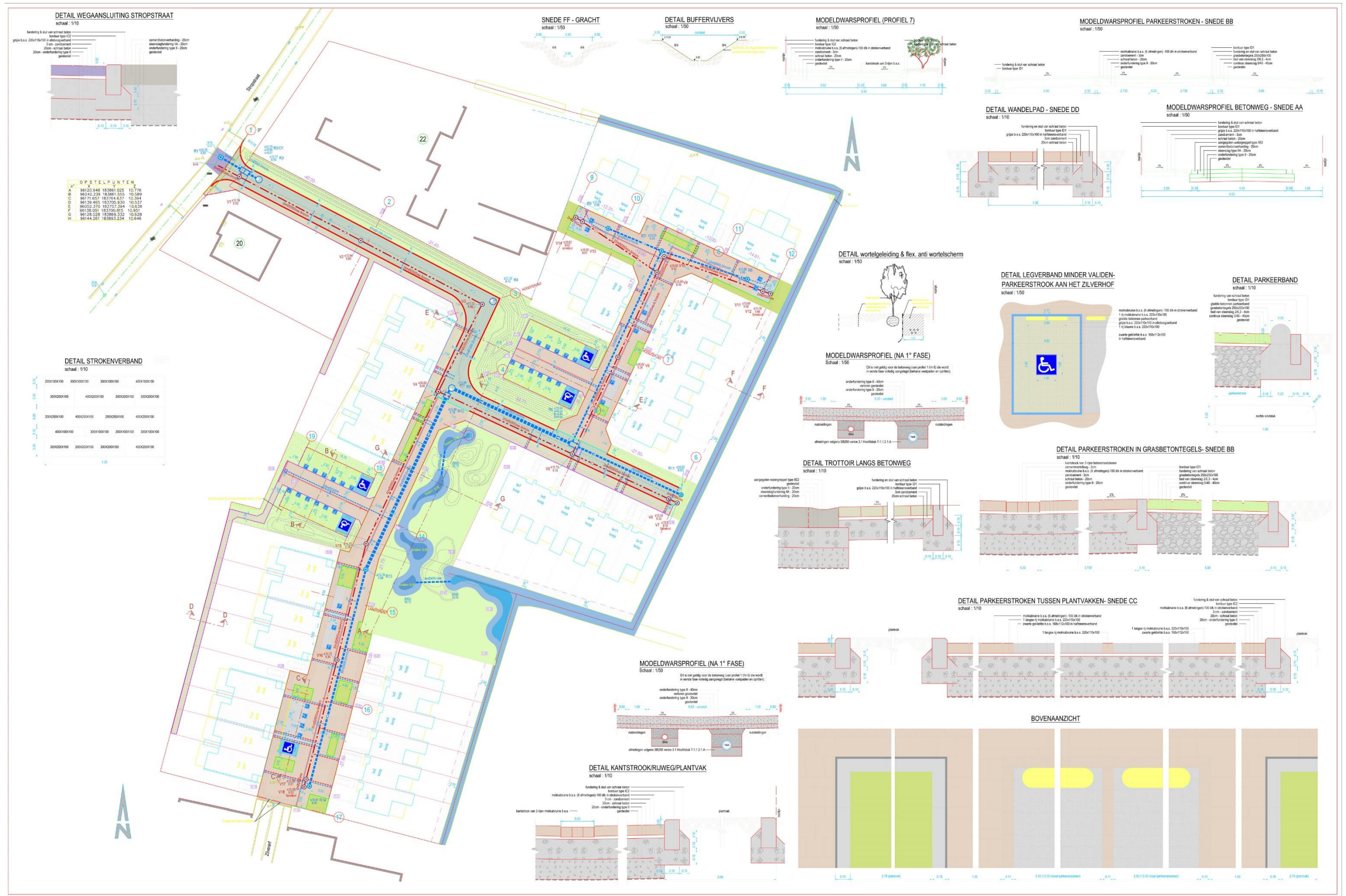
Figuur 3: Overzichtskaart met aanduiding van de zone waar bodemingrepen gepland worden (cyaan), geprojecteerd op het GRB (www.geopunt.be)

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein zal een verkaveling gerealiseerd worden, bestaande uit 40 loten voor eengezinswoningen, de aanleg van wegenis en omgevingsaanleg (Figuur 4).

Deze archeologienota heeft betrekking op de wegenis- en omgevingswerken. Nutsleidingen worden aangelegd langs de wegenis. Riolering wordt voorzien onder de wegenis. De riolering kent een maximale verstoringsdiepte van ca. 1,80 m onder het maaiveld. Voor de aanleg van de rioleringen wordt een sleuf gegraven van ca. 1,0 m breed. De omgevingsaanleg kent over het algemeen een verstoringsdiepte van 50 à 80 cm. Centraal op het terrein worden ook buffervijvers voorzien. Deze kennen een verstoringsdiepte van ca. 1,00 m. De aan te leggen weginfrastructuur kent een verstoringsdiepte van ca. 53 cm.

Daarnaast zijn er indirecte factoren zoals compactie bij de werfingrepen, die een invloed op het aanwezige bodemarchief hebben.

Figuur 4: Ontwerpplan (Studiebureau Steven Buyens)

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart is niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferentieerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Villaretkaart (1746-1748), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778) en de Atlas der Buurtwegen (1841) worden drie momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

Het onderzoeksgebied is ten noordoosten van het historische centrum van Nazareth gelegen, tussen de Steinstraat in het noorden, Bekken in het noordoosten en oosten, de Drapstraat in het zuiden, Zilvererf in het zuiden en zuidwesten en de Stropstraat in het westen (Figuur 5). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in woonuitbreidingsgebieden. Hydrografisch behoort het tot het Boven-Scheldebekken. Ten noorden en ten oosten stroomt de Moerbeek, die uitmondt in de Schelde, en ten zuiden en ten zuidwesten stroomt de Beerhofbeek (Figuur 7).

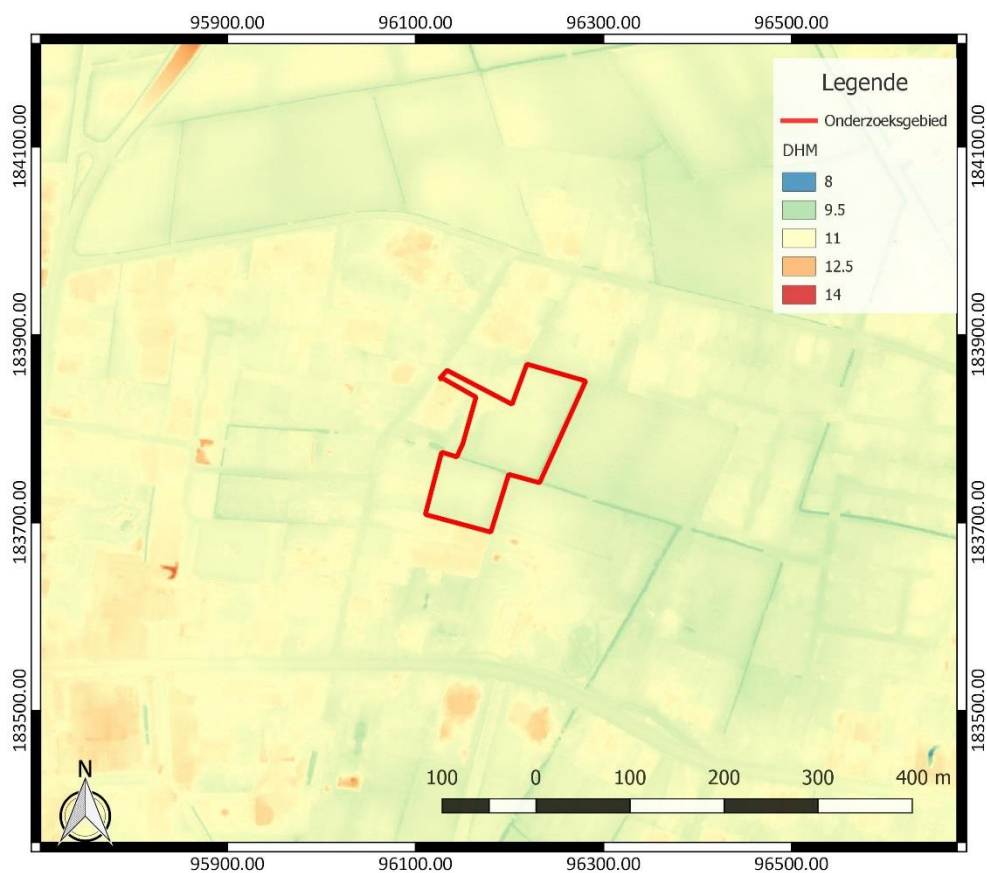
Geomorfologisch behoort het onderzoeksgebied tot het vlakland van Nazareth, dat zich ten oosten van de alluviale vlakte van de Leie bevindt. Het is een vlak, zandig gebied met een hoogte rond de 10 m. Het vlak van Nazareth komt overeen met het fluvioperiglaciale opvullingsvlak van de Vlaamse Vallei en vormt een laagterras dat enkele meters uitsteekt boven de valleibodem van de alluviale vlakte.³ Nazareth is te situeren in een interfluvium tussen de Leie, ten noordwesten, en de Boven-Schelde, ten zuidoosten.⁴ Het terrein is gelegen in een relatief vlak, licht golvend gebied (Figuur 6), op een hoogte van 9,7 tot 11,1 m TAW (Figuur 8).

³ De Moor/ Lootens/ Van De Velde/ Meert 1997, 14

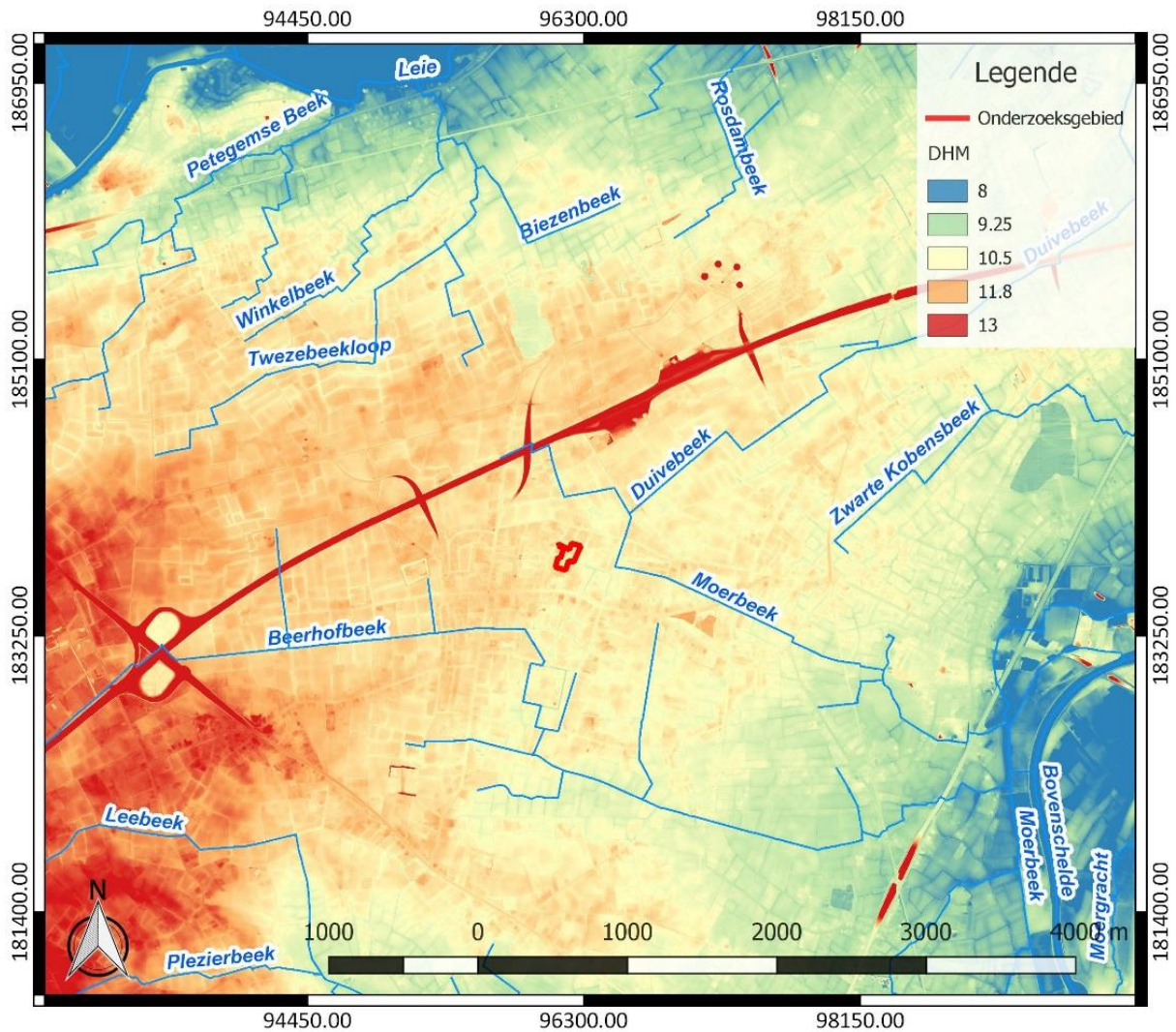
⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed, ID 121383, Nazareth (geraadpleegd op juni 2017)

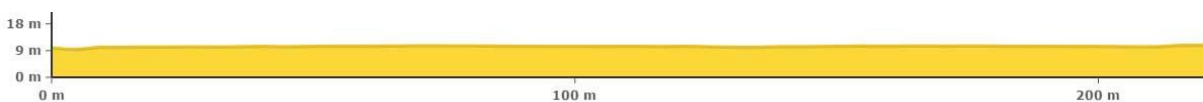
Figuur 5: Luchtfoto van 2016 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 6: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

Figuur 7: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied en Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1m (<https://www.geopunt.be/kaart>)

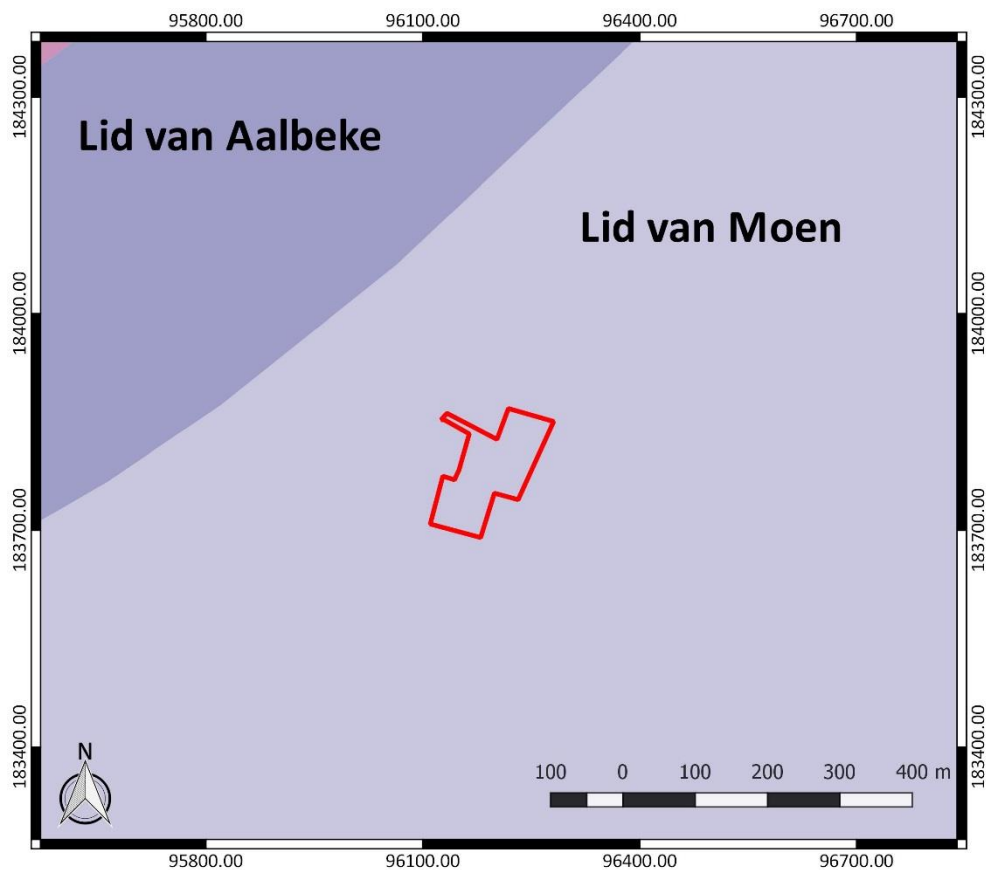

Figuur 8: Hoogteverloop van noordoost naar zuidwest (www.geopunt.be/kaart)

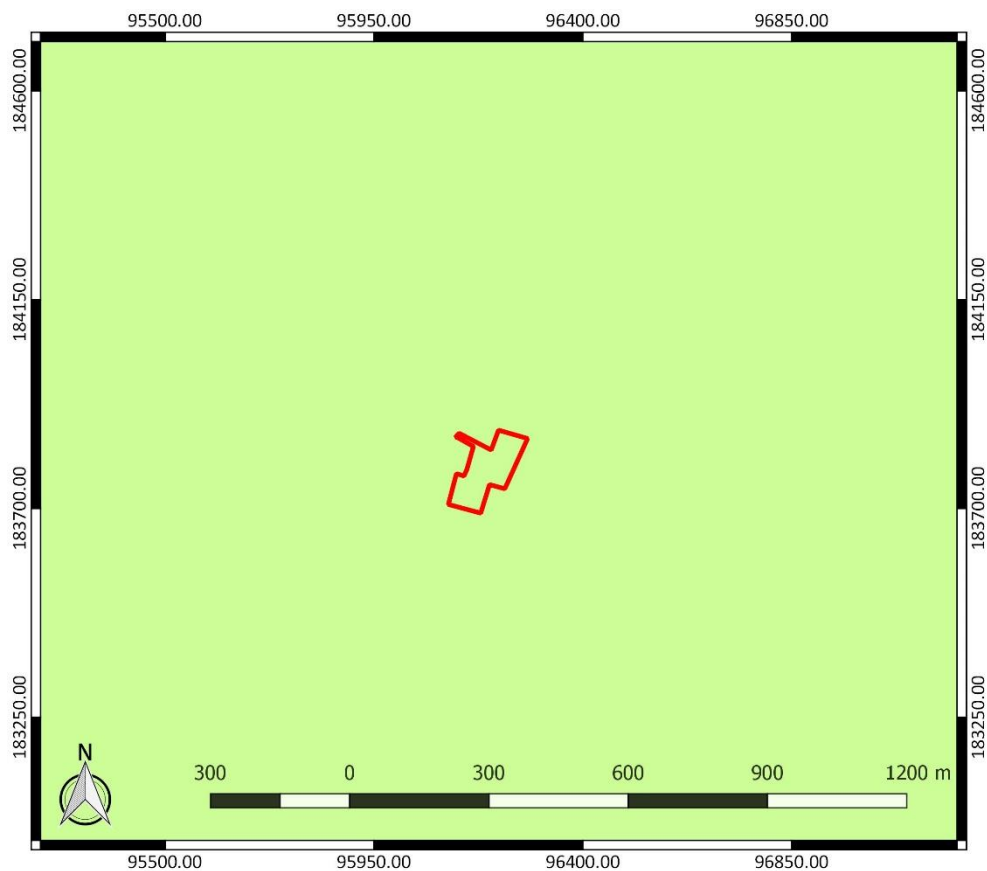
De tertiaire ondergrond (Figuur 9) behoort tot het Lid van Moen. Deze bestaat uit grijze klei tot silt, die kleihoudend is en kleilagen en nummulites planulatus bevat. De ondergrond ten noordwesten behoort tot het Lid van Aalbeke. Deze bestaat uit donkergrijze tot blauwe klei en bevat glimmers.⁵ De quartairgeologische kaart (Figuur 10) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Hieronder bevinden zich fluviaile afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).⁶

⁵ www.geopunt.be/kaart

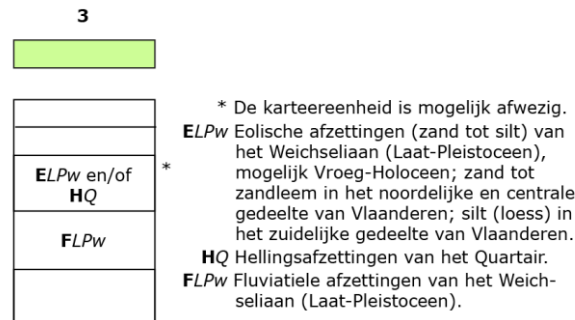
⁶ www.geopunt.be/kaart

Figuur 9: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 10: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 11: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 12) toont dat in het oosten en het zuiden van het onderzoeksgebied een matig natte en in het (noord)westen een matig droge zandbodem met structuur B horizont (resp. Zdb en Zcb) te verwachten is. Een klein deel in het zuidwesten valt volgens de kaart in een bebouwde zone (OB).

Figuur 12: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Het onderzoeksgebied wordt volgens de bodemgebruikskaat ingenomen door gras (Figuur 13). Dit komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 5). Volgens de potentiële bodemerosiekaart is de erosiegevoeligheid binnen het onderzoeksgebied verwaarloosbaar (Figuur 14).

Figuur 13: Bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

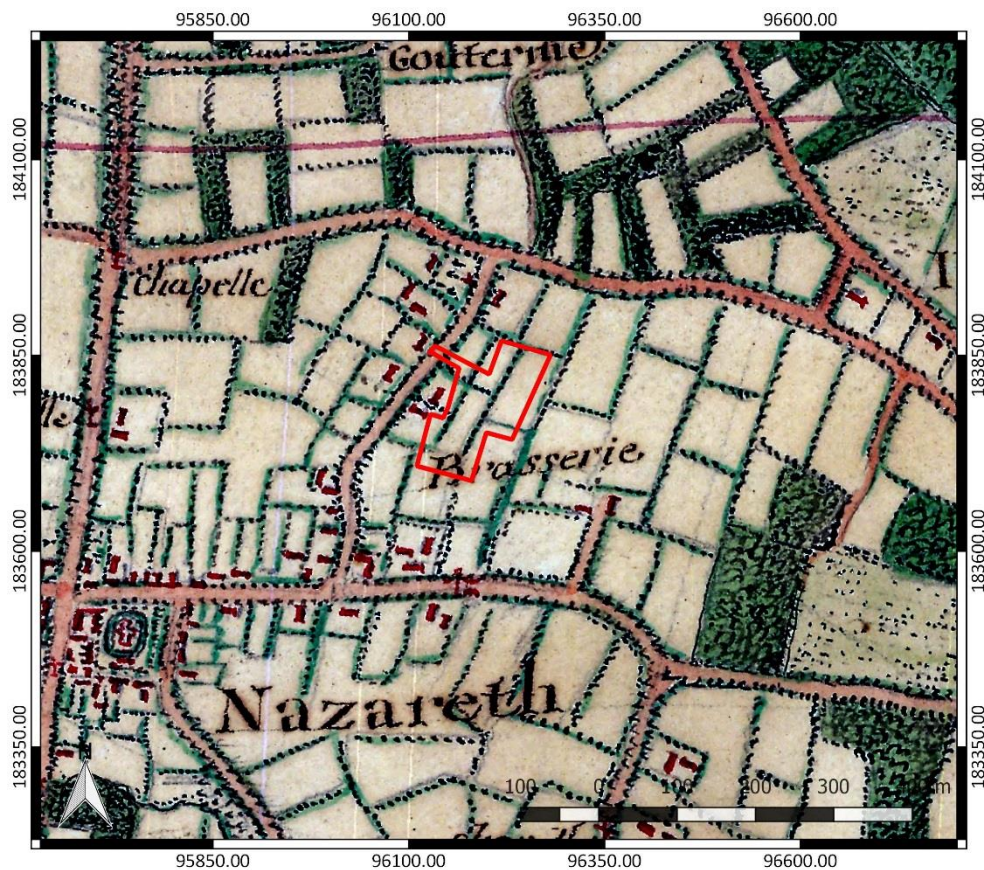

Figuur 14: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be), met groen: verwaarloosbaar

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

De oudste vermelding van Nazareth dateert uit 1259. In 1240 werd de parochie gesticht, nadat de bisschop van Doornik in de bossen van Nazareth een visioen van Maria kreeg. De gemeente viel administratief en gerechtelijk zowel onder de kasselrij Oudburg als onder de kasselrij Oudenaarde en was bezit van de graaf van Vlaanderen. Nazareth lag in de uitgestrekte heide die als Scheldeveld gekend was en deel uitmaakte van het eigendom van de Sint-Pietersabdij. Het dorp werd waarschijnlijk in de 13de eeuw planmatig aangelegd met een bewoningskern rond een vierkant dorpsplein met een omwalde kerk en kerkhof die via een lange dreef in verbinding stonden met een vierkant omwald kasteel. In de middeleeuwen bevonden zich in Nazareth vele landbouwbedrijven en sites met walgracht, die in gebruik waren als pachthoeven.⁷

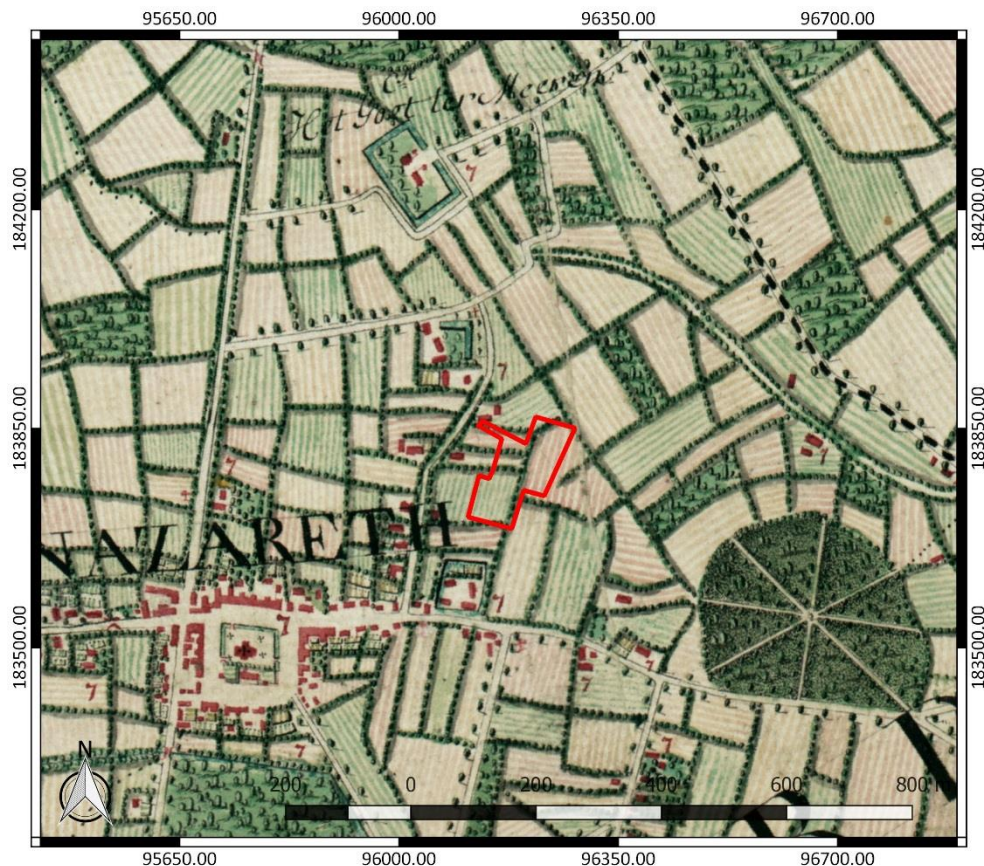
Op de Villaretkaart, genoemd naar Jean Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers (1745-1748), bevindt het onderzoeksgebied zich ten noordoosten van de historische dorpskern van Nazareth. Het vierkante dorpsplein en de omwalde kerk zijn op de kaart te zien. Het onderzoeksgebied zelf wordt aangegeven als akkerland. Naast het terrein in het westen is bebouwing gelegen (Figuur 15).

Figuur 15: Villaretkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778) is eveneens te zien dat het onderzoeksgebied in gebruik is als akkerland (Figuur 16). We zien een erg gelijkaardig beeld als op de Villaretkaart.

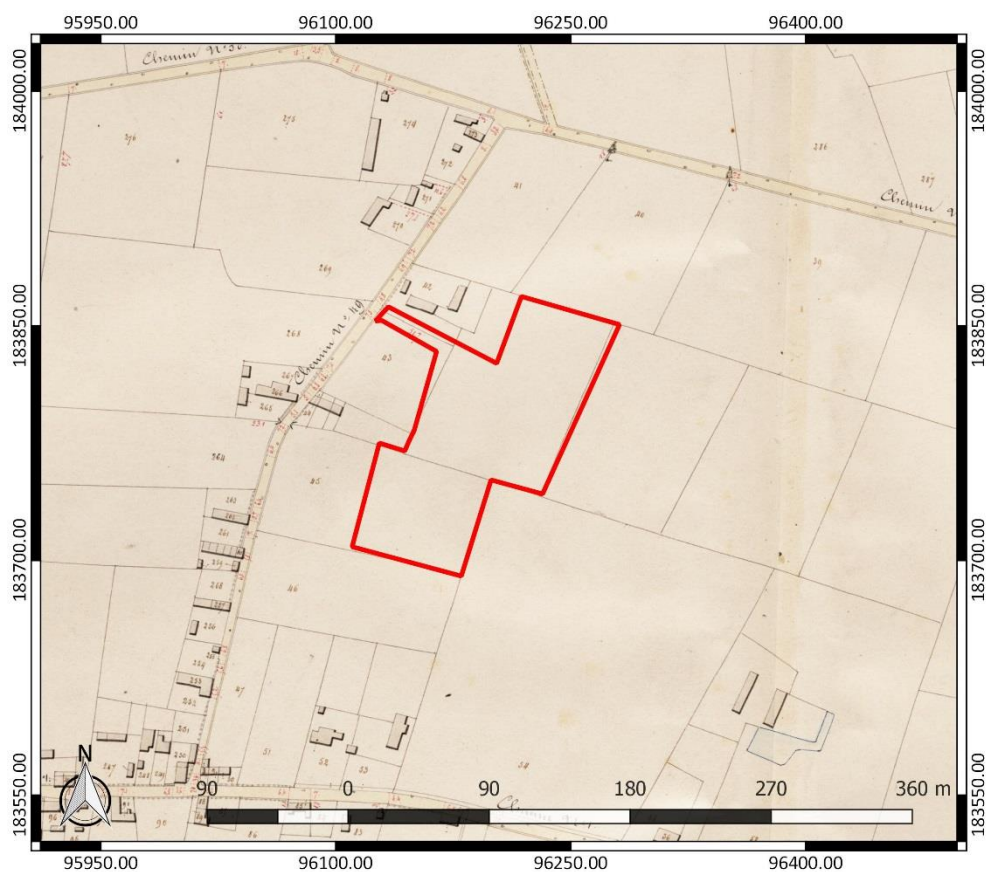
⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed, ID 121383, Nazareth (geraadpleegd op 29 juni 2017)

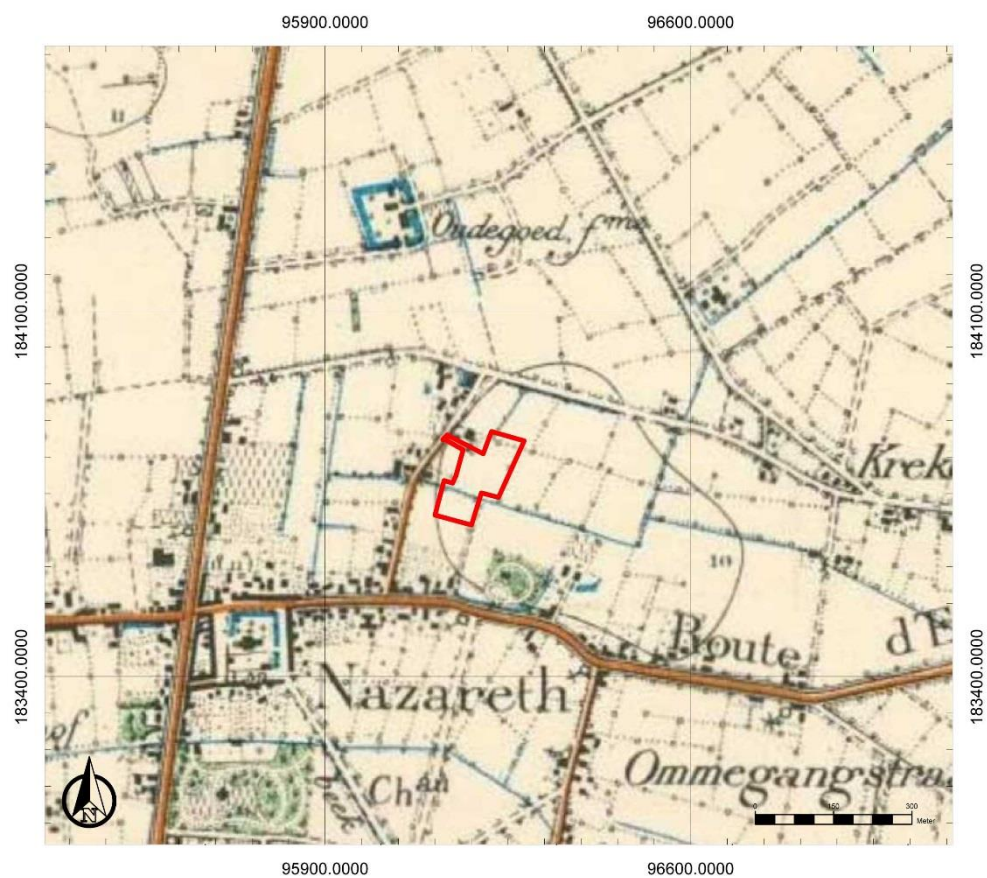
Figuur 16: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) zijn opnieuw weinig verschillen op te merken ten opzichte van de reeds besproken historische kaarten. Vermoedelijk was het terrein nog steeds in gebruik als akkerland. De percelering lijkt al sterk op de huidige percelering (Figuur 17). Een topografische kaart uit 1911 (Figuur 18) toont dat de situatie doorheen de 19de eeuw en aan het begin van de 20ste eeuw niet veel veranderd is.

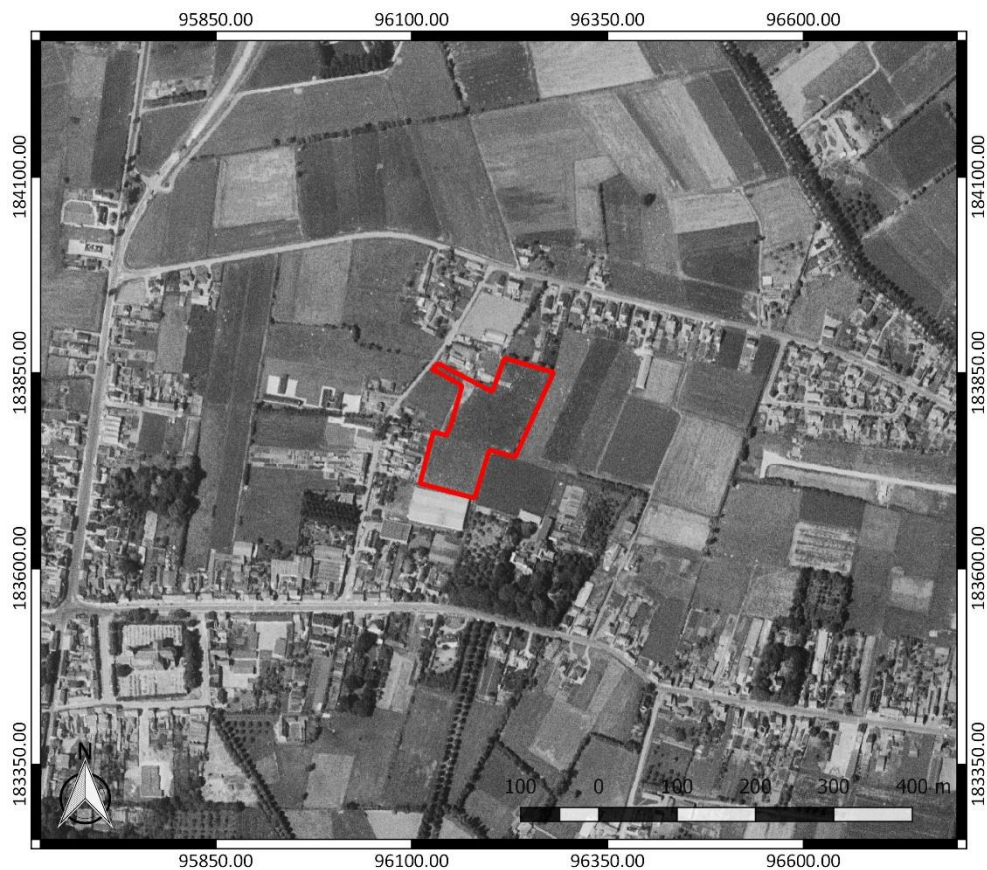
Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 19) geeft aan dat de bebouwing in de omgeving van het onderzoeksgebied uitgebreid is. Op een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 20) is dit nog meer het geval. Het onderzoeksgebied lijkt op beide luchtfoto's in gebruik als grasland of als akkerland. De luchtfoto's tonen een gelijkaardig beeld aan de meest recente luchtfoto van het terrein (Figuur 5). Het historische overzicht geeft aan dat het gebruik van het terrein sinds de 18de eeuw nauwelijks gewijzigd is. Op basis daarvan kunnen we een goed bewaard bodemarchief verwachten.

Figuur 17: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 18: Topografische kaart uit 1911 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

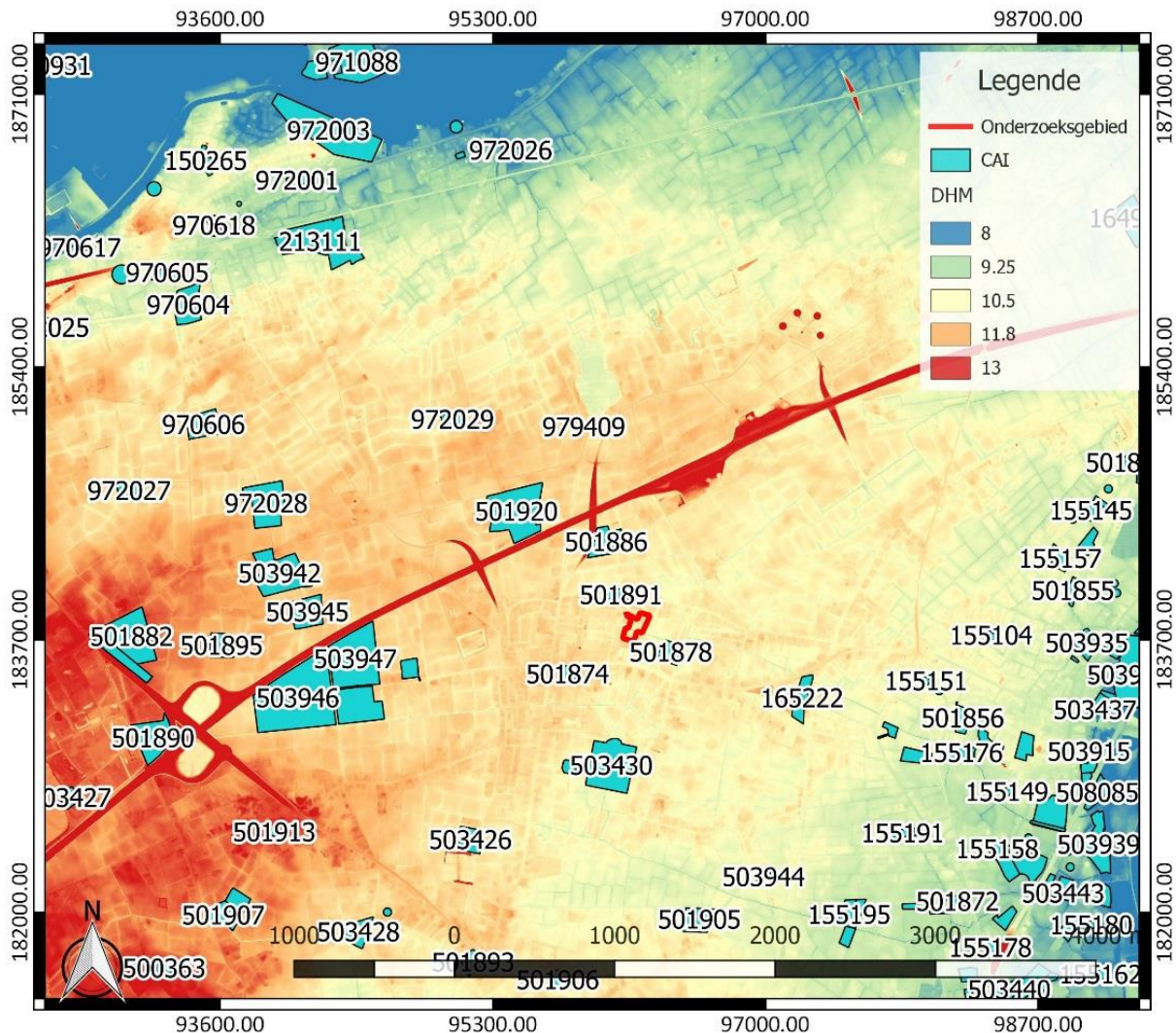
Figuur 19: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 20: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 21). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties gesitueerd ter hoogte van een gelijkaardige landschappelijke locatie worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Figuur 21: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerenderfgoed.be/>), weergegeven op het DHM

In de nabije omgeving bevinden zich enkele sites met walgracht uit de 17de – 18de eeuw. Het gaat om CAI ID 501878, CAI ID 501891, CAI ID 501886 en CAI ID 972029. Ze zijn op de zogenaamde Ferrariskaart te zien.⁸ Op locatie CAI ID 501920 in het noordwesten werd lithisch materiaal gevonden, bestaande uit afslagen met afgeplette boorden. De vondsten dateren uit de steentijd.⁹

⁸ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 501878, Drapstraat 57 (N9) (geraadpleegd op 29 juni 2017)

Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 501891, Stropstraat 31 (N21) (geraadpleegd op 29 juni 2017)

Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 501886, Hoeve Oudgoed (N19) (geraadpleegd op 29 juni 2017)

Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 972029, Splettestraat I (geraadpleegd op 29 juni 2017)

⁹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 501920, Kortrijkseheerweg (N181) (geraadpleegd op 29 juni 2017)

Op locatie CAI ID 503430 in het zuiden bevindt zich een versterkt kasteel uit de middeleeuwen. De oudste vermelding dateert uit 1359, hoewel het om een onzekere bron gaat. Op het fronton staat de datum van 1772 vermeld. Oorspronkelijk was het een site met walgracht, die in de 18de eeuw sterk verbouwd is.¹⁰ Het kasteel van Nazareth wordt aan de noordzijde van het domein verbonden met de vroegere site met walgracht van de kerk in het noordwesten (CAI ID 501874) en de omliggende dorpsstraten, via verschillende rechte en straalsgewijs ingeplante dreven. Het drevenpatroon is al te zien op de zogenaamde Ferrariskaart.¹¹ Ten westen van CAI ID 503430 bevindt zich tevens een site met walgracht uit de 17de-18de eeuw (CAI ID 501883). Mogelijk is er een historisch verband met het nabijgelegen kasteel.¹²

De dorpsstraat met vierkantig patroon (CAI ID 501874) vormt eveneens een site met walgracht. Vondsten dateren uit 18de-eeuw, maar de site is mogelijk al vroeger ontstaan. Binnen de gracht zijn een kerkhof en een kerk te vinden.¹³ De huidige parochiekerk van Onze-Lieve-Vrouw Geboorte vervangt de oudste kerk, waarvan de vroegste vermelding dateert uit de 13de eeuw. De site gaat mogelijk terug tot een laatmiddeleeuwse walgrachtsite.¹⁴

Andere vondsten zijn die van een 17de-eeuwse munt (een Luikse liard, geslagen in 1610 tijdens het bewind van Ernest de Baviere) op locatie CAI ID 979409,¹⁵ gedempte grachten uit de nieuwe tijd op locatie CAI ID 165222¹⁶ en een Burgerlijk Godshuis uit de 19de eeuw op locatie CAI ID 501874.¹⁷

In de wijdere omgeving werden nog talrijke vondsten uit de steentijd gedaan op locaties CAI ID 503428, CAI ID 501911 (ten noordoosten van CAI ID 503428), CAI ID 501913 en CAI ID 501906. Het gaat om lithisch materiaal uit het neolithicum tot de vroege bronstijd.¹⁸

Verder zijn er nog meer sites met walgracht bekend, waaronder op locatie CAI ID 503426, CAI ID 503942, CAI ID 503945 en CAI ID 970606.¹⁹ Op locatie CAI ID 972028 werd met cartografie een voorheen belangrijke omgrachte hoeve met twee vierkante walgrachten gelokaliseerd. Deze hoeve uit de late middeleeuwen was te midden van de bossen gelegen en door verschillende dreven verbonden met de omliggende straten. De hoeve was het eigendom van de paters Augustijnen van Gent en vormde vermoedelijk oorspronkelijk één bedrijf met oudste hoeve in Nazareth. De hoeve gaat terug tot de 15de eeuw maar was eind 18de eeuw reeds verdwenen.²⁰

Andere vondsten in de omgeving bevinden zich op vrij grote afstand van het onderzoeksgebied en dragen niet bij tot een verdere inschatting van het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Daarom worden ze hier niet nader besproken.

¹⁰ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 503430, Kasteel van Nazareth (N15) (geraadpleegd op 29 juni 2017)

¹¹ Inventaris Onroerend Erfgoed, ID 132593, Gekandelaarde lindendreef Kasteel Nazareth(geraadpleegd op 29 juni 2017)

¹² Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 501883, Kasteelstraat 14 (N16) (geraadpleegd op 29 juni 2017)

¹³ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 501874, Dorp/Kerk (N4) (geraadpleegd op 29 juni 2017)

¹⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed, ID 7534, Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Geboorte en kerk site (geraadpleegd op 29 juni 2017)

¹⁵ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 979409, Kijkuitstraat I (geraadpleegd op 29 juni 2017)

¹⁶ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 165222, Drapstraat (geraadpleegd op 29 juni 2017)

¹⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed, ID 7512, Burgerlijk Godshuis (geraadpleegd op 29 juni 2017)

¹⁸ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 503428, Plezierstraat/Wulvestraat (N139); CAI ID 501911, Plezierstraat/Wulvestraat (N89); CAI ID 501913, Lindekes (N135); CAI ID 501906, Molensingel (N53) (geraadpleegd op 29 juni 2017)

¹⁹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 503426, Goed ter Aksel (N5); CAI ID 503942, Augustijn walleken; CAI ID 503945, Ter Geleyen hoeve (N12); CAI ID 970606, Oud goed te Parijs (geraadpleegd op 29 juni 2017)

²⁰ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 972028, Augustijnehoeve (geraadpleegd op 29 juni 2017)

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?

Het onderzoeksgebied kent een gunstige landschappelijke ligging op het interfluvium tussen de Leie en de Schelde. De gunstige landschappelijke ligging maakt dat het terrein archeologisch potentieel kent voor resten uit de steentijd tot de middeleeuwen. Concrete aanwijzingen in de omgeving zijn er aan de hand van gekende archeologische waarden uit de steentijd en de middeleeuwen. Daarnaast stellen we vast dat het onderzoeksgebied zich in de nabijheid van de historische dorpskern van Nazareth bevindt, waarvan de oorsprong teruggaat tot de 13de eeuw. Met betrekking tot het archeologisch potentieel voor de nieuwe en de nieuwste tijd zijn historische kaarten en luchtfoto's relevanter. Ze komen aan bod in de volgende onderzoeksvraag, maar geven geen specifieke verwachtingen aan met betrekking tot resten uit deze periodes.

Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Historische kaarten en luchtfoto's geven aan dat het terrein doorheen de tijd slechts zeer weinig veranderingen kent. Reeds in de 18de eeuw wordt het terrein op kaarten weergegeven als akkerland. Gezien het stabiele gebruik van het terrein zijn weinig verstoringen te verwachten. We verwachten met andere woorden op basis van de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein een goed bewaard bodemarchief.

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen een zone van 6710 m² worden in het kader van wegenis- en omgevingswerken bodemingrepen gepland. De meeste van deze werken kennen een verstoringsdiepte van 50 à 80 cm. Ter hoogte van de geplande riolering en de buffervijvers is er sprake van een grotere verstoringsdiepte van respectievelijk 1,80 m en 1,00 m. Ook dient in acht genomen te worden dat de geplande werken compactie van de bodem zullen veroorzaken buiten de zones waar de eigenlijke werken voorzien worden. Dit doet besluiten dat binnen de volledige zone waar wegenis- en omgevingswerken zullen plaatsvinden het bodemarchief bedreigd is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent voor resten uit de steentijd tot de middeleeuwen. Bovendien verwachten we op basis van de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein een goed bewaard bodemarchief. Daaruit volgt dat bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig is.

Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein in gebruik is als grasland. Landschappelijk booronderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op steentijd artefactensites in te schatten. Afhankelijk van het potentieel op steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend booronderzoek nodig. Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt. Na elke bijkomende fase van onderzoek dient opnieuw de afweging gemaakt te worden of bijkomend archeologisch onderzoek aangewezen is en wat hiervoor de meest geschikte onderzoeksmethode is.

3 Samenvatting

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent voor resten uit de steentijd tot de middeleeuwen. Bovendien verwachten we op basis van de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein een goed bewaard bodemarchief. Daaruit volgt dat bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig is.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

De Moor, G./ M. Lootens/ D. Van De Velde/ L. Meert, 1997. *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 21 Tielt*, Gent.

4.2 Websites

Cartesius (2017)

<https://www.cartesius.be>

Centrale Archeologische Inventaris (2017)

<https://cai.onroenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2017)

<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2017)

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2017)

<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2017)

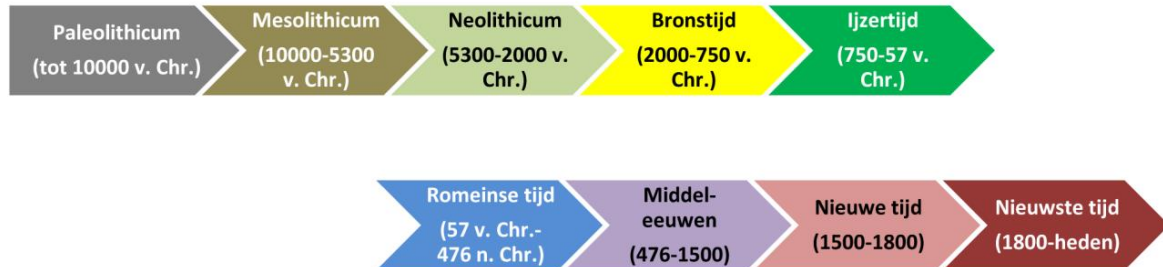
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2017)

<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

5.2 Plannenlijst

Plannenlijst bureauonderzoek: projectcode 2017E235

Plan-nummer	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
1	Kadasterplan	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	28/06/2017
2	Topografische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	27/06/2017
3	Overzichtskaart	Geplande werken	1:1	Digitaal	13/07/2017
4	Bouwplan	Ontwerpplan	1:1	Digitaal	13/07/2017
5	Hoogtemodel	Digitaal hoogtemodel terrein en omgeving	1:1	Digitaal	28/06/2017
6	Hydrografische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	28/06/2017
7	Doorsnede	Terreinverloop	1:1	Digitaal	28/06/2017
8	Tertiaire geologische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	27/06/2017
9	Quartairgeologische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	27/06/2017
10	Bodemkaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	27/06/2017
11	Bodemgebruikskaat	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	27/06/2017
12	Bodemerosiekaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	27/06/2017
13	Historische kaart	Villaretkaat	1:1	Digitaal	28/06/2017
14	Historische kaart	Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden	1:1	Digitaal	28/06/2017
15	Historische kaart	Atlas der Buurtwegen	1:1	Digitaal	28/06/2017
16	Topografische kaart	1911	1:1	Digitaal	28/06/2017
17	CAI-kaart	CAI vondstlocaties	1:1	Digitaal	28/06/2017

5.3 Fotolijst

Fotolijst bureauonderzoek: projectcode 2017E235

ID	Type	Onderwerp	Vervaardiging	Datum
F1	Luchtfoto	Toestand terrein 2016	Digitaal	27/06/2017
F2	Luchtfoto	Toestand terrein 1971	Digitaal	28/06/2017
F3	Luchtfoto	Toestand terrein 1979-1990	Digitaal	28/06/2017